

L'últim mestre de barraques de pedra seca

Xavier Ballester Fàbregues

Conte presentat en el 14è Premi de
narrativa curta per Internet TINET

Tinet
www.tinet.cat

*Eres la casa, el lloc
on el sol
cremava damunt la pedra,
la pedra damunt el món,
el món damunt el cor.*

(Eugénio de Andrade)

Hola? David, ets tu? Fill, si us plau, no pengis, sóc jo, ton pare. Tot el dia que intento localitzar el teu mòbil fins ara, però és igual, això no ve al cas, perdona, no et truco per retreure't res ni saber on pares, de veritat. Et truco perquè ahir al vespre, la mare em va demanar que parlés amb tu... David, la mare és a l'hospital. Ha patit un atac de cor i els metges han dit que han d'operar-la d'urgència aquesta tarda mateix o potser demà al matí, tot depèn dels resultats de les proves. Tan sols vull que escoltis un moment el que vull explicar-te. Després fes el que vulguis, però, si us plau, abans escolta'm, i no pengis fins que acabi. Si us plau.

T'en recordes de l'àvia, David? I de l'avi Joan? Tu no el vas arribar a conèixer, però quan eres petit l'àvia te'n parlava sovint. T'explicaré una història que va passar fa molts anys, tu encara no havies nascut, bé, encara no havia ni conegut a ta mare. No sé per què, però ahir a la nit, quan vaig tornar a casa per recollir les coses de ta mare i dur-li la bossa a l'hospital, vaig recordar-la. Potser va ser el silenci de la casa buida o que em vaig deixar vèncer per les fotografies de quan hi érem tots, no ho sé. Feia molt de temps que no trepitjava la que va ser la teva

habitació, imagino que tu tampoc hi deus haver passat darrerament. Ara és una mena de cambra de cosir. On era el teu llit amb la taula plegable on feies veure que estudiaves, ara hi ha una post de planxar i tot de caixes de colors que no he gosat obrir. L'embalum de la mala memòria. Però, en canvi, a les parets, la mare hi conserva les fotografies de l'estiu al Delta de l'Ebre, quan érem pirates i conqueríem fars ... També hi ha aquella en què mostres orgullós el turmell embenat i dus posades les meves ulleres de sol, te'l vas revinclar en baixar corrents una duna...si, ja ho sé, de tot ha passat massa temps, però per un instant recordava el passat sense repartir retrets a ningú, tampoc a mi. Quan ahir ta mare em va demanar que parlés amb tu, de seguida vaig pensar que res del que et pugui dir canviarà les coses i tampoc és la meva intenció canviar-les. Això no li vaig dir. Mira fill, no tinc res millor a dir-te que aquesta història. Tinc la sensació que no es pot perdre i vull que la coneguis, encara que potser et semblarà una collonada. Bé, perdona, no m'enrotllo més i començo. Ets aquí, no, David?

Jo deuria tenir un o dos anys menys que tu ara. Aquell matí, a la masia, com de costum, l'àvia es va llevar abans que jo. A l'altre costat de la finestra el dia era net i transparent. El sol refulgia amb tanta força que esbatanava la mirada fins a les muntanyes que s'alçaven darrera dels olivars. Fins i tot podies distingir les ombres dels núvols sobre els boscos de pi blanc que envoltaven el poble. Una brisa càlida movia lleument les espigues dels camps de blat, semblaven un mar daurat. Tot era al seu lloc i el futur estava per escriure. El futur estava per escriure, fill. Però, saps, em vaig incorporar al llit amb la

sensació que quelcom es perdia en la claror blanca i esmunyedissa del matí. No t'ha passat mai a tu, que tot al teu voltant sembla estranyament com sempre, com si es tractés del mateix escenari, però diferent, com si totes les coses que t'envolten estiguessin a l'expectativa de quelcom que a tu se t'escapa?

L'aroma de cafè acabat de fer que pujava per les escales fins a penetrar a l'habitació em va sorprendre abans de posar els peus a terra. Era estrany que l'àvia hagués fet cafè. El primer que feia abans de res en llevar-se era anar als estables a revisar el bestiar, i sempre s'hi entretenia prou com perquè en tornar jo ja m'hagués posat a preparar-me el meu esmorzar. De fet, la veritat era que l'avi li va prohibir que me'l fes, "que se'l facin ells, que en aquesta casa cadascú es fa lo seu", deia sempre. L'avi era un home de poques paraules, però contundents. Amb això t'hi assembles, crec que us haguéssiu entès... David, m'escoltes?

Quan vaig baixar a la cuina, l'àvia era d'esquena fitant per la finestra. Semblava que estigués esperant quelcom de les alzines i els marfulls que rodejaven la masia, però que allò que esperava no arribava. No deia res. Pensativa, ara sé que sabia perfectament tots i cadascun dels esdeveniments i de les paraules que anaven a succeir-se des del precís instant que vaig baixar el darrer esglaó de l'escala. Per això estava calmada, la calma del qui sap que no pot fer res per canviar allò que està a punt d'ocórrer. Abans de dir-li bon dia, vaig veure que damunt de la taula, al costat de la cafetera i del plat d'embotits, hi havia un sobre tot empolsinat. Estava tancat amb un segell, duia el meu nom escrit i alguna

cosa més que no vaig acabar de llegir perquè, tot i tractar-se d'una lletra desconeguda i quasi il·legible, al mateix instant de començar a llegir el meu nom vaig saber que era la lletra del teu avi, de mon pare, i no vaig voler saber-ne res. Vaig mirar l'àvia, però seguia callada, d'esquena. No volia o no gosava dir res, tampoc no calia. En aquella època de la meva vida em perdia l'orgull, fill, com a tu ara, però no t'ho prenguis com un retret, tan sols és una reflexió d'algú que pot recordar la seva joventut sense ferir-se. Aquest orgull és el que em va impedir preguntar en veu alta totes les coses que em van venir al cap. Per què el pare mai no em va dir que sabia escriure? Per què em va escriure aquesta carta? Per què mai no em va explicar res? Per què l'àvia me la donava precisament aquell matí? Per què tants anys de silenci? Saps, David, amb el temps, amb els anys, un se n'adona que el silenci pot arribar a ser una merda.

En comptes de totes aquestes preguntes, vaig ser prou cabró per deixar anar a l'àvia un sec i "capullo": "Mare, jo no vull ser parcer de ningú". L'àvia no va respondre. Va girar-se cap a mi amb una mirada impàvida, franca i tendra als ulls, la mirada que sols es grava al rostre de les persones velles que viuen tot allò que saben que viurien i que ja no els cap la decepció dins seu.

David, si fa no fa, la resta de la història ja la saps. Aquell mateix matí, sense acabar d'esmorzar, me'n vaig anar. A la tarda començava el meu primer dia de feina a la petroquímica, al segon torn de la planta de BASF, on, com tantes vegades m'has retret i amb raó, he treballat els darrers 32 anys de la meva vida. Però ja saps que sempre podràs presumir davant dels amics que el plàstic

que fan servir l'ha generat ton pare...Per no fer-ho massa llarg, a la fàbrica vaig conèixer a ta mare, ella treballava al departament d'administració, per això sempre ha sabut picar tant ràpid a màquina i et passava els treballs de l'institut. Ens vam casar i et vam tenir a tu. La resta ja la coneixes.

Fill, he estat tota la nit despert intentant triar les paraules que anava a dir-te, però he estat incapaç d'ajuntar més de dues frases, fins que vaig recordar el que t'estic explicant. Potser et semblarà cruel i egoista per part meva, però en certa manera estic agraït a l'infart de ta mare. Gràcies a ell he recuperat aquell matí i els ulls de la teva àvia dient tantes coses sense dir res. He recuperat aquell matí, però amb ell també he recuperat la meva veritat. La teva àvia, ma mare, digues-me tòpic, era molt sàvia, fill, en sabia més que ningú. Em va amagar el sobre dins del seient de la moto i per això l'he conservat amb mi tots aquests anys. Saps fill, aquest tros de paper és l'únic que em queda de mon pare. Durant tots aquests anys m'he preguntat mil i una vegades si aquest paper no és el més proper a l'afecte que mai vaig rebre d'ell. Però la veritat, David, és que des que vaig marxar de casa la teva àvia i la vaig deixar sola no he estat prou valent per obrir el sobre que em va donar. No ens enganyarem a aquestes alçades de la pel·lícula, vull que el tinguis tu i que en facis el que vulguis. Tan sols et demano que vinguis a l'hospital a recollir-lo. Si no vols veure a ta mare ni a mi, no cal que ho facis. Deixaré el sobre al teu nom a la recepció d'urgències i el recullis quan vulguis. És a l'Hospital Joan XXIII. L'operació és aquesta tarda. Fes-ne el que vulguis, si el vols cremar, crema'l, o si el vols llençar a la primera

paperera que trobis, doncs ho fas. Ara bé, si el llegeixes no vull que m'expliquis mai el que hi posa, serà tan sols per a tu.

Ara fill et deixo, els metges estan a punt de fer la ronda d'abans d'esmorzar i no vull deixar a ta mare sola. Adéu David, espero que tot et vagi bé i que no te'n penedeixis de res. Ara me n'adono de com enyoro les ombres dels núvols damunt dels boscos de pi blanc, saps si encara existeixen o els han arrasat per fer-hi una urbanització?...hola? David? Fill, ets aquí?

*Albert: Instruccions per construir una barraca de pedra
seca*

El més important de tot és escollir bé les pedres. Les pedres han de mantenir-se fermes tota la vida, sense fissures. Totes les pedres, encara que en aparença no ho sembli, encaixen entre si. Cal paciència i perseverança. Cal també escoltar-les i cal temps per escoltar-les. La pressa mai és bona.

Extreure les pedres de la terra i escollir-ne les més planes, ja que es col·locaran unes sobre les altres. Després triar-ne de més petites per falcar-les amb les grans. Es farà tot amb les mans, sense cap eina que pugui malmetre-les. En tot cas, es pot utilitzar una maceta per corregir les superfícies.

La tria del lloc on ubicar la barraca no és a l'atzar. Cal triar una quartera de terreny a recer del vent i no emblar terra de cultiu. La barraca ha d'estar encarada cap al sud, amb el portal mirant al migdia per aprofitar el possible el sol i evitar les embranzides del mestral. La

zona escollida ha d'oferir protecció i a l'hora bona visió per garantir la vigilància. Si es pot, sempre és millor aprofitar un buidat d'un coster o bé un marge per a la paret interior de la barraca, i ens estalviarem la feina d'aixecar una paret.

Abans de començar a pujar les parets, la superfície ha de quedar ben plana, ben bé com una bassa d'aigua després de la pluja, com si mai abans ningú l'hagués trepitjada.

Una damunt de l'altra, formar filades de pedres, inclinant-les una mica cap en fora perquè expulsin l'aigua de la pluja. No perdre mai l'equilibri. Aturar-se tantes vegades com calgui. Si hom no està segur, allunyar-se vint passes i observar la filada per cerciorar-se de que no es torça. El mur ha de pujar sòlid i recte vers al cel, però, com ja s'ha dit, amb les pedres que el formen com si volguessin agenollar-se cap en fora. Apilar pedra a pedra, filada a filada, fins a assolir dos parets d'un metre cadascuna.

Arriba el moment més delicat, la construcció de la volta. En primer lloc, omplir l'espai interior dels murs amb terra fins a obtenir el motlle de la barraca. A continuació, començar la volta afegint una filada de pedres alternativament a cada lateral. Extremar la cura ja que és imprescindible que les pedres d'una filada sobresurtin una mica respecte a les de la filada anterior, a fi d'anar tancant la volta fins arribar a la filada central del sostre. Un cop tancada amb la filada central, alçar uns estreps a banda i banda per contrarestar l'empenta lateral de la volta.

Assolit aquest punt, hom pot descansar una estona i

prendre el vi i l'aliment que li hagin preparat. D'aquesta manera, donem temps a les pedres perquè es fermin, s'avesin a la seva nova tasca, talment com si s'oblidessin d'elles mateixes.

Un cop descansats i païts, buidar de terra l'interior de la barraca. Aquesta mateixa terra col·locar-la al sostre ben premuda perquè impedeixi el pas de l'aigua de pluja i mantingui estable la temperatura interior durant tot l'any.

Si hom permet un consell, ser generós amb l'entrada de la barraca, que hi càpiga una persona de peu, ca un no entra a casa seva capcot. No omplir la barraca de gaire cosa, que hom sempre agraeix més l'espai buit que no pas els objectes, que tan sols són això, objectes.

La barraca alçada no és pas mai feina closa. Ans el contrari, és ara quan tot està per fer.